

Soạn bài: Lặng lẽ Sa Pa

Soạn bài: Lặng lẽ Sa Pa - Nguyễn Thành Long

Đọc hiểu văn bản

Câu 1:

Lặng lẽ Sa Pa có một cốt truyện đơn giản. Chỉ là cuộc hội ngộ giữa bốn người: ông họa sĩ già, cô kỹ sư mới tốt nghiệp, bác lái xe và anh thanh niên phụ trách trạm khí tượng trên núi Yên Sơn. Tác giả không hề cho biết tên của các nhân vật. Qua cuộc hội ngộ của những con người "không có tên" ấy, hiện ra chân dung con người lao động thầm lặng, trên cái nền lặng lẽ thơ mộng của Sa Pa. Câu chuyện về cuộc hội ngộ chỉ diễn ra trong vòng ba mươi phút, người họa sĩ chỉ kịp phác thảo bức chân dung của chàng thanh niên, của những con người đang cống hiến tuổi xuân, ngày đêm lặng lẽ làm việc thì đã hiện ra rõ nét. Chân dung ấy hiện ra trước hết qua sự giới thiệu của bác lái xe vui tính, qua sự quan sát, cảm nhận, suy ngẫm nhà nghề của bác họa sĩ, qua sự cảm nhận của cô gái trẻ và qua sự tự họa của chàng trai.

Câu 2:

Anh thanh niên là nhân vật chính của truyện. Nhân vật này không xuất hiện ở đầu truyện mà chỉ hiện ra trong cuộc gặp gỡ với ông họa sĩ, cô gái trẻ, bác lái xe khi xe của họ dừng lại nghỉ. Nhân vật anh thanh niên hiện ra qua suy nghĩ đánh giá của các nhân vật khác như bác lái xe, ông họa sĩ, cô kỹ sư. Nghĩa là hình ảnh anh thanh niên được soi rọi từ nhiều phía, làm nổi bật những nét đẹp đáng yêu, đáng mến. Anh vượt qua mọi khó khăn gian khổ để hoàn thành nhiệm vụ. Ta hãy xem hoàn cảnh sống và làm việc của anh : Anh sống một mình trên núi cao hai nghìn sáu trăm mét, quanh năm suốt tháng với cỏ cây muông thú. Công việc của anh là: "Đo gió, đo mưa, đo nắng, tính mây, đo chấn động của mặt đất, tham gia vào việc dự báo thời tiết hằng ngày phục vụ sản xuất, phục vụ chiến đấu". Chàng trai ấy có những phẩm chất thật đáng quý:

- Anh là một người có suy nghĩ đẹp: Anh có quan niệm đúng đắn về hạnh phúc, về lẽ sống. "Khi ta làm việc ta với công việc là đôi,

sao lại gọi là một mình được, hưởng chi việc của cháu gắn liền với bao anh em đồng đội dưới kia. Công việc của cháu gian khổ thế đấy nhưng nếu cất nó đi thì cháu buồn đến chết mất". Chàng trai ấy quan niệm về hạnh phúc với đẹp làm sao! Hạnh phúc là khi anh được "Góp phần phát hiện một đám mây khô giúp không quân ta bắn rơi máy bay Mỹ trên cầu Hàm Rồng". Anh thú nhận "Từ hôm ấy cháu sống thật hạnh phúc". Đấy, với anh hạnh phúc là thế, là được cống hiến cho cuộc đời.

- Anh có hành động đẹp: Anh vượt qua khó khăn gian khổ, sống một mình trên đỉnh núi cao trong sự cô đơn tuyệt đối để làm nhiệm vụ một cách tự giác, có kết quả cao. Ta hình dung cảnh "Một giờ sáng", trời mưa tuyết, trong cái im lặng rợn người của Sa Pa "Một mình anh xách đèn đi ra vườn để đo chấn động của vỏ quả đất trên máy, báo về "nhà" góp phần dự báo thời tiết trong ngày". Đây là công việc đòi hỏi phải tỉ mỉ, có tinh thần trách nhiệm cao.

- Anh có lối sống đẹp:

Chỉ có một mình trên đỉnh núi cao anh vẫn tổ chức sắp xếp cuộc sống ngăn nắp chủ động. Anh là làm đẹp nơi mình bằng cách trồng hoa. Không chỉ có thế, anh còn nuôi gà, tự học, tự đọc sách ngoài giờ làm việc.

Anh sống rất chân thành cởi mở, quan tâm đến mọi người, khao khát được nói chuyện với mọi người, quý trọng tình cảm của người khác. Anh gửi quà cho vợ bác lái xe như một lễ thường, anh xúc động khi có khách lên thăm. Con người ấy cũng luôn khiêm tốn và thành thực, lúc nào anh cũng cảm thấy những đóng góp của mình là nhỏ bé. Vì vậy khi ông họa sĩ muốn vẽ chân dung anh, anh đã giới thiệu những người khác đáng khâm phục hơn.

Như vậy, dù anh chỉ xuất hiện trong một khoảng khắc ngắn của truyện, ta cũng đã có thể hình dung ra chân dung một nhân vật với những nét đẹp trong suy nghĩ, hành động, tình cảm, cách sống. Anh là người rất tiêu biểu cho tầng lớp thanh niên trong cuộc xây dựng đất nước ở nơi khó khăn gian khổ.

Câu 3:

Người đọc có thể dễ dàng nhận thấy trong *Lặng lẽ Sa Pa*, nhân vật hầu như chỉ lặng lẽ nghe và suy ngẫm. Đó là người họa sĩ. Trước chàng trai trẻ trung yêu đời, hiểu và yêu công việc thầm lặng của

mình, người họa sĩ nhận ra rằng Sa Pa, cái tên mà chỉ nghe đến "người ta đã nghĩ đến chuyện nghỉ ngơi", có những con người làm việc và lo nghĩ cho đất nước. Thoạt đầu, đáp lại lời bác lái xe, người họa sĩ nói: "Thích chứ, thích lắm. Thế nào tôi cũng về ở hẳn đấy. Tôi đã định thế. Nhưng bây giờ chưa phải lúc". Sau khi gặp, được nghe chàng thanh niên nói, được chứng kiến và hiểu cuộc sống của những con người đang làm việc thực sự, cống hiến thực sự, quan niệm của người họa sĩ đã thay đổi. Lúc chia tay, người họa sĩ già còn chụp lấy tay người thanh niên lắc mạnh và nói: "Chắc chắn rồi tôi sẽ trở lại. Tôi ở với anh mấy hôm được chứ?" Đây không chỉ là sự thay đổi trong cái nhìn về Sa Pa mà còn là sự thay đổi trong quan niệm của một nghệ sĩ về cuộc sống, về cái đẹp.

Câu 4:

a. Chất trữ tình của tác phẩm toát lên từ vẻ đẹp của thiên nhiên Sa Pa thơ mộng là "Những rặng đèo, những đàn bò lang, cỏ có đeo chuông ở các đồng cỏ trong thung lũng". Đó là vẻ đẹp kỳ lạ của "Nắng bắt đầu len tới, đốt cháy rừng cây. Những cây thông chỉ cao quá đầu, rung tit trong nắng những ngón tay bằng bạc dưới cái nhìn bao che của những cây từ kinh thỉnh thoảng nhô cái đầu màu hoa cà lên trên màu xanh của rừng". Đó là cảnh "Mây bị nắng xua, luồn cả và gầm xe". Rồi thì "những bông hoa đơn, thược dược vàng, tím, đỏ, hồng phấn, tổ ong, mọc ngay giữa mùa hè", "nắng mạ bạc con đèo, đốt cháy rừng cây, hùng hực như một bó đuốc lớn...

b. Chất trữ tình toát lên từ vẻ đẹp tâm hồn của những con người trong truyện :

- Anh thanh niên có suy nghĩ, lối sống, hành động đẹp như thơ.
- Tâm hồn cô kỹ sư trẻ bừng dậy một tình cảm lớn lao đẹp để khi gặp ánh sáng đẹp để từ cuộc sống, tâm hồn anh thanh niên chiếu rọi. Cả ấn tượng hàm ơn khó tả dạt lên trong lòng cô gái, không phải chỉ vì bó hoa anh thanh niên tặng mà còn vì "Một bó hoa này khác nữa, bó hoa của những hao hức, mơ mộng ngẫu nhiên anh thêm cho cô. Và còn vì một cái gì đó nữa lúc cô chưa kịp nghĩ kỹ".
- Ông họa sĩ bừng lên khát khao sáng tác, trân trọng xúc động trước anh thanh niên.

c. Tác dụng : Chất trữ tình tạo nên sự hấp dẫn đặc biệt của tác phẩm làm cho truyện như một bài thơ. Chất thơ bàng bạc tron toàn truyện, từ phong cảnh đẹp để thơ mộng của thiên nhiên vùng núi

cao đến hình ảnh những người đang sống, làm việc trong cái lạnh lẽ mà không hề cô độc bởi sự gắn bó của họ với cuộc đời, với mọi người, với đất nước. Tạo không khí thân tình cho tác phẩm nâng cao ý nghĩa và vẻ đẹp của sự vật, con người rất bình dị được miêu tả trong truyện, làm chủ đề tư tưởng của truyện được bộc lộ rõ nét và sâu sắc.

Câu 5:

Truyện Lặng lẽ Sa Pa ca ngợi những con người vô danh, hằng ngày khiêm nhường, lặng lẽ cống hiến hết mình cho Tổ quốc một cách thầm lặng. Trong số những con người đó nổi bật lên hình ảnh anh thanh niên làm công tác khí tượng, tự giác vượt mọi khó khăn, hoàn thành nhiệm vụ và sống đẹp, đem lại niềm vui cho mọi người.